

О Б Щ И Н А П Е Р Н И К

Сертифицирана по ISO 9001: 2015

2300 Перник, пл. „Св. Иван Рилски” 1А ;
тел: 076 /602933; факс 076/603890; www.pernik.bg

Изх. № 24/СЛУ-205
..... 09.01 2024 г.

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
гр.Перник
Вх. № 10.01 2024 г.

ДО

Г-Н ДЕНИСЛАВ ЗАХАРИЕВ

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

ГРАД ПЕРНИК

ОНК В
РМС Т

19.01.24г.

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА
ОТ СТАНИСЛАВ ВЛАДИМИРОВ
КМЕТ НА ОБЩИНА ПЕРНИК

Относно: Решение на Общински съвет - Перник за приемане на **Анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Перник за 2021 и 2022 г.**

Правно основание: чл. 17, ал. 1, т. 3 и чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА; чл. 196, ал.3 от Закона за предучилищното и училищното образование; и чл. 78 от Правилника за организацията и дейността на Общински съвет Перник, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

Съгласно разпоредбите на чл. 197, ал. 3 от **Закона за предучилищното и училищното образование**, Общинският съвет приема Анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Перник с оглед разработване на Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие за двегодишен период.

На основание чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА и чл. 78, ал.1 от Правилника за организацията и дейността на Общински съвет Перник, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация, внасям за разглеждане и обсъждане Проект за

РЕШЕНИЕ:

Приема Анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Перник за 2021 и 2022 г.

Приложение: Анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Перник за 2021 и 2022 г.

С уважение,

СТАНИСЛАВ ВЛАД

Кмет на община Перник

АНАЛИЗ НА ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА ПЕРНИК ЗА 2022 И 2023 г.

I. Въведение.

1. Законово основание за разработване на анализа.

Анализът на потребностите за личностно развитие на децата и учениците в община Перник е разработен в съответствие с изискванията на **Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО)**, в сила от 01.08.2016 г., във връзка с чл. 196, ал. 1, съгласно който областният управител организира разработването на областна стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците, въз основа на анализ на потребностите от подкрепа на всяка община на територията на областта.

Законът за предучилищното и училищното образование внася нов принцип в българското образование като регламентира **приобщаващото образование** като неизменна част от правото на образование и въвежда осигуряването на условия за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците като се дефинира на обща и допълнителна. Подкрепата за личностно развитие трябва да се предоставя на всяко дете и ученик, като се осигури подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им, която да бъде в съответствие с индивидуалните им образователни потребности.

Настоящият анализ спомага да се установят реалните потребности от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и подобряване качеството на образователния процес.

Законът за предучилищното и училищното образование определя образованието като национален приоритет, чието реализиране се гарантира при спазване на следните **принципи**:

- единна държавна образователна политика за осигуряване правото на предучилищно и училищно образование;
- ориентираност към мотивацията и интереса на детето/ученика, към способността му да прилага усвоените компетентности на практика и към възрастовите и социалните промени в живота му;
- равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик;
- равнопоставеност и недопускане на дискриминация в процеса на предучилищното и училищното образование;
- запазване и развитие на българската образователна традиция;
- хуманизъм и толерантност;
- съхраняване на културното многообразие и приобщаване чрез българския език и традиции;
- иновативност и ефективност в педагогическите практики въз основа на научна обоснованост и прогнозиране на резултатите от иновациите;
- прозрачност на управлението и предвидимост на развитието на предучилищното и училищното образование;
- автономия за провеждане на образователни политики, самоуправление и децентрализация;
- ангажираност на държавата, общините, юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите и всички други заинтересовани страни с проблемите на образованието чрез диалог между тях.

2. Цел и обхват на анализа.

Основна цел на анализа е да очертае приоритетни потребности при определяне нуждите за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците, налагане принципа на превенцията в диагностиката при ранното оценяване на риска от обучителни трудности, както и разработване и прилагане на цялостни

политики в комуникацията между институциите в системата на предучилищното и училищно образование и всички останали институции, касаещи развитието на децата и учениците.

2.1. **Формиране на приобщаваща образователна среда за осигуряване правото на достъп до пълноценна обща и допълнителна подкрепа в общинската училищна система за всяко дете и ученик.**

2.2. **Осигуряване на безопасна, здравословна и осигурена с ресурси среда – човешки, времеви, технически, материални и нематериални за предоставяне на пълноценна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.**

2.3. **Осигуряване на приобщаваща физическа, психологическа и социална среда за учене и развитие на способностите в съответствие с индивидуалните потребности.**

2.4. **Взаимодействие и междуинституционално партньорство за осигуряване на необходимата подкрепа.**

Постигането на целите предполага ангажираност и отговорност на всички страни в процеса.

3. Участници в разработването на анализа.

В съответствие с разпоредбите на чл. 174, ал. 1 от ЗПУО, осигуряването на подкрепата за личностно развитие на деца и ученици от образователните институции трябва да се осъществява съвместно с държавните и местните структури и доставчиците на социални услуги.

В процеса на събиране на информацията за изготвяне на анализа се включиха всички заинтересовани страни:

- общинска администрация;
- училища;
- детски градини;
- Центрове за подкрепа за личностно развитие;
- Дирекция „Социално подпомагане”, отдел „Закрила на детето”;
- Институции, които предоставят възможности за подкрепа за личностно развитие - читалища, библиотеки, културни институти;
- МКБППМН.

II. Състояние и предизвикателства на общинската мрежа от детски градини и училища за учебната 2022 – 2023 г.

1. Демографски облик и тенденции.

Община Перник е разположена в Югозападна България и е част от област Перник. Състои се от 24 населени места с население **82 730** души (31.12.2022 г.). Граничи с общините София, Брезник, Радомир и Ковачевци. В границите на община Перник влизат 2 града – Перник и Батановци с население **68 976** души и 22 села с население **13 754** души. Населението в Община Перник бележи тенденция към намаляване.

Съотношението между градското и селско население е в състояние на контраст. Голяма е концентрацията на населението в двата града – Перник и Батановци. Процентното съотношение между градското и селско население е в полза на градовете – 87,44% от жителите на община Перник са концентрирани в градовете, 12,56% живеят в селата.

Процентно съотношение на населените места по признак „брой жители“:

- 25% от селата са с жители над 1 000 души – това са 5 села в община Перник;
- 40% от селата са с жители под 1 000 души – това са 8 села в община Перник;
- 35% от селата са с жители под 100 души – това са 7 села в община Перник.

2. Брой паралелки, групи, деца, ученици, педагогически и непедагогически персонал по учебни заведения.

През учебната **2022/2023 г. 7 226** са учениците в общинските образователни институции, с **20 повече** от предходната **2021/2022 учебна година**, когато броят им е бил 7 206.

Детските градини през **2022/2023 г.** се посещават от **3082** деца, от които **3 060** са в целодневни групи, а **22** – в полудневна група, с **51 деца** повече в сравнение с учебната 2021/2022 година, когато детските градини се посещават от **3 031** деца.

В община Перник функционират 15 детски градини. От тях 13 се намират в град Перник, 1 в гр. Батановци и 1 в с. Драгичево. Осем филиала има в селата на община Перник. Пет от детските градини имат филиали в града.

Със статут на средищни детски градини са филиалите в с. Дивотино и с. Ярджиловци, а със статут на защитена детска градина е филиалът в с. Студена.

С пълен капацитет са детските градини в централната градска част и кв. Изток: ДГ № 1 „Миньорче“, № 2 „Родолубче“, № 4 „Чуден свят“, № 8 „Изворче“, № 11 „Знаме на мира“, както и ДГ в с. Драгичево.

Незапълнен е капацитета на детските градини, които се намират в квартали на град Перник - ДГ № 14 „Славейче“, ДГ „Пролет“, ДГ №12 „Радост“ и детската градина в гр. Батановци.

Брой деца/групи, педагогически и непедагогически персонал в детските градини за учебната 2022/2023 година

№	Детска градина	Брой групи	Брой деца	Деца със СОП	Педагогически персонал	Непедагогически персонал
1	ДГ № 1 "Миньорче"	12	323	2	22	20
2	ДГ № 2 "Родолубче"	8	210	3	17	14
3	ДГ № 3 "Пролетен цвят"	8	240	15	17,5	17,5
4	ДГ № 4 "Чуден свят"	14	368	10	25	23
5	ДГ № 5 "Вела Пеева"	6	156	13	10	9,5
6	ДГ № 6 "Българче"	6	174	6	13	10,5
7	ДГ "Пролет"	6	165	5	13,5	11
8	ДГ № 8 "Изворче"	6	168	1	12	11
9	ДГ № 9 "Калина Малина"	9	251	14	21,5	15,5
10	ДГ № 11 "Знаме на мира"	12	324	5	21	17
11	ДГ № 12 "Радост"	8	154	7	17	15
12	ДГ № 14 "Славейче"	5	141	7	9	10
13	ДГ № 15 "Райна Княгиня"	7	180	1	15,5	11,50
14	ДГ "В. Терешкова" гр.Батановци	5	100	4	9	8
15	ДГ - Драгичево	5	128	1	9	8,5
	ВСИЧКО	117	3 082	94	232	202

Източник: НЕИСПУО

Брой паралелки/ученици, педагогически и непедагогически персонал в училищата за учебната 2022/2023 година

№	Училище	Брой паралелки	Брой ученици	Подг. групи	Брой деца в подг.гр.	Пед. персонал	Непедаг. персонал
1	ОУ "Св. Иван Рилски"	38	938			67,5	17,5
2	VII ОУ "Г. С. Раковски"	14	261			29	10,0
3	VIII ОУ "Кракра Пернишки"	7	142			18	5,0
4	X ОУ "Ал. Константинов"	29	712	1	15	52	13
5	XI ОУ "Елин Пелин"	27	581			58	15,0
6	XII ОУ "Васил Левски"	8	150			17	7,5
7	XIII ОУ "Св.Св. Кирил и Методий"	16	315	1	35	42,5	11,0
8	ОУ "Св. К. Кирил-Философ"	9	185			19	6,5
9	XVI ОУ "Св.Св. Кирил и Методий"	14	305			33,5	9
10	ОУ "Христо Ботев" гр. Батановци	8	119	1	12	18	5
11	ОУ „Св. Кл. Охридски“ с. Кладница	3	24			5	2
12	ОУ "Св.Св. Кирил и Методий" с. Дивотино	4	50			9	3
13	ОУ „Св. Кл. Охридски“ с. Рударци	7	74			12	2
14	ОУ "Св. Св. Кирил и Методий" с. Драгичево	7	120			16	4
15	ОУ „Отец Паисий“ с. Ярджиловци	4	26			9	2
16	СУ „Т. Ненков“	19	404	2	54	45	10
17	V СУ "П. Р. Славейков"	13	240			22,5	8
18	VI СУ "Св.Св. Кирил и Методий"	19	377			42,5	9
19	СУРИЧЕ "Д-р Петър Берон"	32	741			61	9
20	ПМГ "Хр. Смирненски"	21	546			39,75	10,5
21	ГПЧЕ "Симеон Радев"	30	769			55,5	12
22	Спортно училище "Олимпиец"	8	153			21	6,0
	ВСИЧКО	337	7226	5	116	692,75	177

Източник: НЕИСПУО

На децата и учениците в предучилищното и училищно образование се предоставя обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията на всяко дете и ученик. Всички институции в системата на предучилищното и училищното образование разработват мерки за пълноценно включване на деца и ученици със СОП и хронични заболявания в училищната среда.

Училищата и детските градини в община Перник са **обезпечени** с необходимия брой педагогически и непедагогически персонал, съобразно нормативните изисквания.

Кадрова осигуреност	Учебна 2021/2022	Учебна 2022/2023
Детски градини		
Педагогически персонал	236	232
Непедагогически персонал	206	202
Общообразователни училища		
Педагогически персонал	682	714
Непедагогически персонал	190	192
Професионални гимназии		
Педагогически персонал	146	146
Непедагогически персонал	46	46
Общо педагогически персонал	1 064	1 092
Общо непедагогически персонал	442	440
	1 506	1 532

Работещите в сферата на образованието – **1 532** души, от тях **1 092** учители, са най-голямата професионална група в община Перник.

Увеличението на педагогическия персонал в училищата през учебната 2022/2023 година е обусловено от повишаване броя на учениците, които от 7 206 през учебната 2021/2022 година нарастват на 7 226.

Педагогическите екипи в системата на предучилищното образование имат нормативно установено изискване да повишават **квалификацията** си всяка година, като бюджетът, предвиден за това, е част от делегирания бюджет на образователните институции. По данни на РУО Перник, броят на обучените педагогически специалисти в общообразователните училища и професионалните гимназии от община Перник е 793, като необходимост от допълнително специализирано обучение имат 63 учители, в детските градини съотношението е 203 на 120 педагогически специалисти.

3. Обхват на децата и учениците, подлежащи на задължително обучение в предучилищното и училищното образование, причини за отпадане от училище, деца и ученици в риск от социално изключване.

В изпълнение на ПМС №100/08.06.2018 г. за създаване и функциониране на **Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст на територията на община Перник са обособени 5 района с 16 екипа**, в които са включени представители и на общинската администрация.

Община Перник има разработена процедура за административно наказване на родители на деца, подлежащи на задължително предучилищно или училищно образование, които не осигуряват присъствието им в детска градина и училище, съгласно нормативните разпоредби на чл. 347 от ЗПУО. Процедурата е превантивна мярка за отпадане от системата на образованието и повишаване качеството на образование.

Брой отпаднали ученици в община Перник

Учебна година	Отсъствия по неуважителни причини	Семейни/социални причини	Проблемно поведение	Общ брой отпаднали ученици
2021/2022	29	12	1	42
2022/2023	57	15	2	74

Източник: РУО Перник

В община Перник няма отпаднали ученици поради слаб успех. Основната причина за отпадане са допуснати неизвинени отсъствия или семейни /социални причини.

Грижата за обхващане и задържане на децата и учениците се реализира с координираност между образователните институции, РУО, общинска администрация, дирекция „Социално подпомагане“ и МКБППМН.

В резултат от **съвместната дейност на институциите** се постига информираност на родителите и учениците, работи се по формиране на мотивация за редовно посещаване на училище и недопускане на противообществени прояви. **Семейно ориентираният подход довежда до по-пълно опознаване на потребностите на децата и учениците от подкрепа и получаване на своевременна помощ.** Връзката с родителите и участието им като основен партньор в подкрепата на личностното развитие на децата и учениците спомага за изпълнение на **един от приоритетите на приобщаващото образование – всички споделят и поемат отговорност.**

4. Деца и ученици със специални образователни потребности. Проблеми, свързани с осигуряването на подкрепяща среда за децата и учениците със СОП.

В образователните институции обучението на децата и учениците със СОП се подпомага от ресурсен учител. Броят на ресурсните учители се определя от броя на децата и учениците със СОП, от вида на подкрепата и от броя часове за ресурсно подпомагане.

Със специални образователни потребности през учебната 2021/2022 г. на територията на община Перник са 335 деца и ученици, съответно в училищата 231 деца, а в детските градини – 104. За учебната 2022/2023 г. броят им е 358 – 236 в училищата и 122 в детските градини.

Ресурсно подпомагане на деца със СОП се предоставя и от Регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование (РЦПППО) област Перник.

Анализирайки цялостния образователно-възпитателен процес на работата с деца в риск, немалка част от които са децата със СОП, се обособяват някои проблеми при обучението на децата и учениците, които трябва да се преодолеят, за да бъде подкрепата на личностното им развитие по-ефективна, а именно:

- * Недостатъчен брой учители, обучени да работят с деца със СОП;
- * Недостатъчно финансиране за функциониране на логопедичен кабинет към всяка образователна институция;
- * Необходимост от психолог в ежедневната работа с децата;
- * В условията на многобройните групи, в които се интегрират децата със специални потребности, е затруднена индивидуалната работа, особено в случаите, когато детето е с множество тежки увреждания;

5. Децата и учениците с изяви – брой ученици с изяви, класирани на призови места в национални и международни конкурси, олимпиади и състезания.

Община Перник подпомага децата с изяви чрез система от мерки за гарантиране развитието на дарбите им, която осигурява финансово подпомагане и възможности за изява.

Ежегодно Министерски съвет приема програма на мерките за закрила на деца с изяви от държавни и общински училища. Програмата включва националните и международните конкурси, олимпиади или състезания, за които се прилагат мерки за закрила по наредбата, чрез еднократно финансово подпомагане и стипендии. Право на закрила имат децата с изяви в областта на науката, изкуството и спорта.

От 2014 година в Националната програма на мерките за закрила на деца с изяви са ограничени възрастовата група на учениците и националните и международни изяви в областта на науката, изкуството и спорта.

В община Перник преобладаваща част от децата участват и печелят призови места в спортни изяви, които не са включени в Националната програма.

В тази връзка експертно-консултативната комисия по изпълнение на *Общинската програма за насърчаване на творческите заложби и потребности на деца с изяви* е приела *Правила за работа*, даващи право на децата, които не отговарят на условията, посочени в Националната програма, но са се класирали на призови места: първо, второ и трето на национални, балкански, европейски, световни конкурси, олимпиади и първенства, да бъдат поощрени от община Перник с еднократно финансово подпомагане.

Еднократно финансово подпомагане се предоставя от Община Перник при следните условия:

- На ученик от I до VII клас от общинско и държавно училище, класиран индивидуално на първо, второ или трето място на национален или международен конкурс, олимпиада или състезание в областта на науката, изкуството и на олимпийски игри, световно, европейско, балканско и държавно първенство по всички видове спорт.
- На ученик от VIII до XII клас до навършване на 18 години от общинско и държавно училище, класиран индивидуално на първо, второ или трето място на национален или международен конкурс, олимпиада или състезание в областта на науката, изкуството и на олимпийски игри, световно, европейско, балканско и държавно първенство по всички видове спорт, не включени в Националната програма.

Еднократното финансово подпомагане е веднъж годишно и е както следва:

- Първо място-150 лв.
- Второ място-120 лв.
- Трето място -100 лв.

Подпомагане на деца с изявени дарби

Година	Брой деца с изявени дарби	Финансиране (в лв.)
2021	147	18 750
2022	133	17 150
2023	116	14 740

През **2021** година еднократно финансово подпомагане е предоставено на 147 деца с изявени дарби в областта на спорта, музикалното и сценично изкуство на обща стойност 18 750 лв., а 7 ученици получават едногодишна стипендия – по 135 лв. месечно. През **2022** г. са одобрени 2 едногодишни стипендии. Изплатени са 17 150 лв. на 133 деца. През **2023** г. са стимулирани финансово 116 даровити деца, на които Община Перник е предоставила еднократно финансово подпомагане на обща стойност 14 740 лв. Одобрени са 3 стипендианти.

6. Брой деца и ученици в риск в община Перник.

През 2022 г. в отдел „Закрила на детето” в Дирекция „Социално подпомагане” – Перник са постъпили **354 сигнала за деца в риск** на територията на община Перник, а през 2023 г. – **373 сигнала за деца в риск**, които касаят:

- Ø Деца, останали без родителска грижа – починали, неизвестни, лишени от родителски права или с ограничени родителски права, или деца, останали без тяхна грижа;
- Ø Деца, в риск от изоставяне;
- Ø Деца, жертва на насилие и/или трафик;
- Ø Деца, жертва на експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в или извън семействата им;
- Ø Деца, за които съществува опасност от увреждане на тяхното физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие;
- Ø Деца, за които съществува риск от отпадане от училище или които са отпаднали от училище;
- Ø Деца, употребяващи упойващи вещества;
- Ø Деца, в конфликт със закона;
- Ø Деца с увреждания, за които съществува някой от изброените рискове;
- Ø Деца, които извършват просия;
- Ø Деца, които са малолетни и непълнолетни бременни и майки, и техните деца;
- Ø Деца, отглеждани в крайно неподходящи битови условия, както и липса на средства за тяхното отглеждане;
- Ø Деца, жертва на родителски конфликти и родителско отчуждение.

III. Състояние на образователната структура.

1. Общо състояние на общинската мрежа от детски градини и училища за учебната 2022/2023 година.

Образователната система на община Перник включва: 15 детски градини, 15 основни училища, 3 средни училища, 1 средно училище с изучаване на чужди езици, 2 профилирани гимназии, 1 спортно училище, 5 професионални гимназии, 1 център за специална образователна подкрепа, 2 центъра за подкрепа за личностно развитие – Обединен детски комплекс и Ученическо общежитие.

С оглед на своите правомощия и отговорности съобразно нормативната уредба, Община Перник координира изпълнението на приема на ученици в общообразователните, профилираните и професионалните паралелки, обхвата на децата и учениците, подлежащи на задължително образование; поддържането и обновяването на материално-техническата база; организацията на учебния ден в общинските училища; съдейства за развитие на способностите и интересите на децата и популяризиране на успехите на подрастващите.

Мрежата от **детски градини** в община Перник е в състояние да обхване всички деца. Осигурени са и условия за задължителна предучилищна подготовка. Децата се записват съгласно *Наредба № 3 за условията и реда за записване, отписване и преместване на деца в общинските детски градини в община Перник*, приета с Решение № 385 от 28.11.2016 г. на Общински съвет Перник.

Задължително предучилищното образование се осъществява в подготвителните групи в детските градини, както и в подготвителни групи в училищата.

През учебната 2021/2022 г. са формирани 7 подготвителни групи в 5 училища – Х ОУ „Ал. Константинов“, XII ОУ „Васил Левски“, XIII ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, ОУ „Хр. Ботев“ гр. Батановци, Средно училище “Темелко Ненков“.

За учебната 2022/2023 г. функционират 5 подготвителни групи в 4 училища – Х ОУ „Ал. Константинов“, XIII ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, ОУ „Хр. Ботев“ гр. Батановци и Средно училище “Темелко Ненков“.

Прилага се **система за прием на ученици в първи клас** в училищата на територията на община Перник с актуализиран ежегодно график на дейностите.

Училищата в община Перник запазват броя си от 2013 г. до момента. Налице е разнообразие по отношение на образователни степени и обхват, а също и по отношение на профили, специалности и професии.

Детските градини и общинските училища – 22 на брой, работят на принципа на делегирания бюджет от 2008 г. Финансирането им е делегирана от държавата дейност, поради което всяка образователна институция получава средства за дете или ученик, определени с единни разходни стандарти (ЕРС) от държавния бюджет за конкретната дейност, както и за институция, паралелка и др.

Първостепенният разпоредител с бюджет – Община Перник, разпределя получените по стандарта средства за всяка дейност между детските градини и училищата въз основа на формули за съответната дейност, приети след обсъждане с директорите на институциите в системата на предучилищното и училищното образование. Освен тези средства Община Перник осигурява и допълнително финансиране за училищата, в които има маломерни и слети паралелки.

Исклучения от минималния брой на учениците в паралелките (маломерни и слети) се допускат в общообразователните, професионалните и спортни училища, когато броят на учениците в паралелка от I до XII клас е не по-малко от 10. Исклученията се допускат с разрешение на финансиращия орган, ако са осигурени допълнителни средства за обезпечаване на учебния процес извън определените по единни разходни стандарти за съответната дейност.

Маломерни и слети паралелки са формирани в училищата в селата Драгичево, Дивотино, Рударци, Кладница и Ярджиловци.

С Постановление на Министерски съвет в Списъка на **средишните училища** в Република България са включени 6 общински училища, от които 2 са в градовете и 4 в селата в община Перник. Осигурена е целодневна организация на учебния ден, столово хранене и безплатен превоз за пътуващите ученици, обезпечен с училищни автобуси, предоставени от Министерството на образованието и науката.

В община Перник, броят на училищата, в които се осъществява обучение в **гимназиален етап** са 12, от които: 5 професионални гимназии, 2 профилирани гимназии, 1 средно училище с изучаване на чужди езици, 3 средни училища и 1 спортно училище.

При изготвяне на предложение за държавния план-прием се извършва задълбочен анализ, свързан с предпочитанията на ученици и родители, предлаганите профили и професии в училищата и потребностите, заявките на работодателите към съответните училища, както и препоръките на МОН за организиране и реализиране на държавен план-прием по отношение на брой професионални и брой STEM-паралелки. Налага се извода, че професии, традиционни за региона и отраслово обвързани с машиностроене, производство, не са привлекателни за учениците.

2. Центрове за подкрепа за личностно развитие в Община Перник.

В Центровете за подкрепа на личностното развитие, функциониращи на територията на община Перник (ЦПЛР-Обединен детски комплекс град Перник, ЦПЛР-Ученическо общежитие град Перник, Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование град Перник, Център за специална образователна подкрепа) се осъществяват дейности, подкрепящи приобщаването, обучението и възпитанието на децата и учениците: развитие на интересите и способностите им в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта, подпомагане на личностната изява на всеки ученик, инициативността и творчеството, интегрирано обучение и възпитание на деца и ученици със СОП, диагностична, рехабилитационна, корекционна, терапевтична работа, педагогическа и психологическа подкрепа на децата и родителите.

Центровете работят в сътрудничество с културните институти в региона и създадените специализирани центрове за социални услуги - Кризисен център за деца град Перник, Дневен център за деца с увреждания „Добро сърце“ град Перник, центрове за обществена подкрепа (ЦОП) и др., имащи отношение към специфичните индивидуални особености и потребности на децата и учениците с оглед осигуряване на обща и допълнителна подкрепяща грижа.

Центърът за подкрепа за личностно развитие – Обединен детски комплекс Перник през 2021-2022 и 2022-2023 учебна година е посещаван от над 1000 деца и ученици.

Формирани са **80 групи** в следните области:

- „Наука и технологии“ – 9 групи;
- „Изкуства“ – 57 групи;
- „Спорт – 14 групи.

Реализирани са над 120 инициативи – за всяка една от учебните години – вътрешни, общински, областни, национални и международни изяви във всички области. Получени са най-високи отличия от участия в международни и национални конкурси и фестивали. Сред отличените са Народния хор към ДЮФА „Граовче“, Школата по балет, Школата по спортни и естрадни танци, Школата по английски език.

Реализирани са поредица от изложби, озаглавени **„Да доведем изкуството при децата“**. Те са осъществени в изложбената зала на комплекса, съвместно с **Градската художествена галерия, Съюза на българските художници – Перник, Софийски художествени галерии**. С рубриката **„Генезисът на един творец“** - под формата на изложби, спектакли и концерти, децата осъществяват съвместни творчески изяви, заедно с участието на своите преподаватели - подкрепа на подрастващия творец от учителя му по пътя на неговото творческо израстване.

Реализират се съвместни концерти с професионални музиканти - на хорвете по класическо и автентично пеене, заедно с камерен оркестър, духов оркестър и фолклорен ансамбъл към ОК „Дворец на културата“, децата участват на професионална сцена, участвайки в представителни програми. Групата на мажоретките към балетната школа на ЦПЛР-ОДК съвместно с Духовия оркестър към ОК „Дворец на културата“ печелят най-голямата награда „Гранд при“ на един от най-представителните международни конкурси в Европа.

Наред с всички дейности, ЦПЛР-ОДК осъществява обществена дискусия под формата на театър. **“Форум театърът”** е художествен отговор на острата и неотложна необходимост от превенция на нарастващата агресия в училище, у дома, на улицата, растящата наркомания сред децата, девиантното поведение и редица други асоциални прояви.

От месец ноември 2022 г. ЦПЛР-ОДК стартира съвместен проект с Х ОУ „Ал. Константинов“ на тема „С грижа за животните“.

Център за подкрепа за личностно развитие – Ученическо общежитие като институция в системата на предучилищното и училищното образование предоставя общежитие на ученици от 5 до 12 клас, записани в училища на територията на град Перник, с местоживеене в отдалечени селища и общини на територията на област Перник. В институцията се организират дейности за развитие на способностите, компетентностите и изявата на учениците в областта на науката, технологиите, изкуствата и спорта. Предоставя се подкрепа за личностно развитие на учениците, като се осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите им.

През учебната 2021/2022 година в ЦПЛР-Ученическо общежитие са настанени 54 ученици, а за учебната 2022/2023 броят им е 56.

Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование – област Перник е специализирано обслужващо звено, което предлага и организира предоставяне на методическа подкрепа при работата с деца и ученици със специални образователни потребности в детски градини и училища в областта.

В центъра се извършват дейности, свързани с провеждане на държавната политика за подкрепа на процеса на приобщаващото образование. В сградата има обзаведени и оборудвани специализирани кабинети на психолог, логопед, зала за обучения, в процес на изграждане е и сензорна зала. Подобрена е инфраструктурата около сградата и е улеснен достъпът до нея.

Центърът за специална образователна подкрепа Перник е единственото по смисъла на чл. 44 от ЗПУО на територията на община Перник „специално училище“, в което се организира обучение и подкрепа на ученици със специални образователни потребности. През учебната 2021/2022 година в ЦСОП се обучават 46 ученици с множество увреждания, които имат решения от ТЕЛК, а през 2022/2023 г. броят им е 45. Създадена е достъпна архитектурна среда. Обособени са логопедичен, психологичен кабинет, кабинет „Монтесори“, сензорна стая. Осигурено е целодневно обучение, в което са включени и занимания по интереси, арт-терапия, Монтесори-терапия, куклотерапия. Подсигурено е общежитие, осигурен е транспорт, хранене и интернет за учениците

3. Социални услуги в подкрепа на личностното развитие на децата и учениците, осъществявани на територията на община Перник.

№	Социална услуга	Местоположение	Капацитет
1	Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждане	гр. Перник, ул. "Вл. Граматик" № 93	14
2	Център за настаняване от семеен тип за деца	гр. Перник, ул. "Луганск" № 67Ж	12
3	Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждане, с потребност от постоянна медицинска грижа	гр. Перник, ул. "Илинден" № 14	8

№	Социална услуга	Местоположение	Капацитет
4	Дневен център за деца и младежи с увреждания 2	гр. Перник, ул. "Илинден" № 14	15
5	Дневен център за деца и младежи с увреждания "Добро сърце"	гр. Перник, ул. "Нови пазар" № 17	36
6	Център за социална рехабилитация и интеграция	гр. Перник, ул. "Ст. планина" 14	40
7	Център за социална рехабилитация и интеграция за незрящи	гр. Перник, ул. "Радомир" № 1, вх. В, ет. 2	20
8	Център за обществена подкрепа	гр. Перник, ул. "Захари Зограф" № 61	60
9	Кризисен център за деца	гр. Перник, ул. "Захари Зограф" № 61	6
10	Кризисен център	гр. Перник, ул. "Средец" № 2	8
11	Център за социална рехабилитация и интеграция за деца с Програма „Ранна интервенция на уврежданията“	гр. Перник, ЖК „Тева“ №4/2	80
12	Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и пълнолетни лица, които са пострадали и/или в риск от насилие и трафик	гр. Перник, ул. „Средец“ №2	16
13	Център за асистентска подкрепа	гр. Перник, ул. "Инженерна" № 6А	306

4. Спортни клубове на територията на община Перник.

В Община Перник, спортът като организирана форма се развива и администрира от 58 спортни клуба, вписани в Публичния регистър на Министерство на младежта и спорта, от които 53 са вписани и в общинския регистър на спортните клубове. Подобно на финансовото осигуряване от Министерството на младежта и спорта (ММС), от 2020 г. Общината подпомага финансово дейността на спортните клубове съгласно регламент, утвърден от Общински съвет – Перник с Наредба №10 от 03.06.2020 г. за финансово подпомагане дейността на спортните клубове от Община Перник.

Водещ критерии в Наредбата е масовизирането на спорта сред подрастващите.

В сферата на спорта, като деца с изявени дарби се считат националните състезатели медалисти и призьори от международни форуми /предимно в индивидуалните спортове/, както и тези, включени в съставите на младежките национални отбори и техните гарнитури /колективните спортове/.

5. Групи за занимания по интереси, сформирани в училищата във връзка с Наредба за приобщаващото образование като част от общата и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

Чрез заниманията по интереси се развива интегрирането на ключовите компетентности, възпитанието в ценности, патриотичното, гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното възпитание, насърчаването на иновациите и креативното мислене на учениците.

Заниманията по интереси се организират от общинските и държавните училища за учениците от I до XII клас, в съответствие с желанието на родителите на децата, с желанието на учениците със съгласието на родителите, както и със спецификата на заниманията и с възможностите на училището.

Заниманията по интереси се провеждат чрез различни организационни педагогически форми – клуб, състав, ансамбъл, секция, отбор и други. Те включват провеждане на учебни часове и изяви на учениците, провеждане на междуинституционални занимания по интереси и междуинституционални изяви на учениците, обхванати в тях, посещения на културно-исторически и природонаучни обекти, институции, публични и стопански организации и други.

6. Дейност на Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН).

В посока превенция и корекционно-възпитателна работа с деца и родители е и дейността на Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни към Община Перник. От 2020 г. стартират пилотно две Национални програми „Кодово име ЖИВОТ“, насочена към учениците от 5-7 клас и „От връстници за връстници“- ориентирана към ученици от 8 до 11 клас, които продължават и към днешна дата в училища от община Перник.

МКБППМН реализира съвместни дейности с Общинския съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационния център. Разработени са десетки превантивни програми, насочени към ученици и родители. Програмите са свързани с вредата от употребата на енергийни напитки, влиянието на психоактивни субстанции, агресията в семейна среда и училище, рисковото поведение, емоционалната интелигентност.

През 2021 г. са проведени 12 заседания на МКБППМН, на които присъстват и представители на Детска педагогическа стая от I и II РПУ Перник, както и представители на Отдел Закрила на детето Перник. Образувани са 81 възпитателни дела, наложени са възпитателни мерки на основание ЗБППМН, а през 2022 г. - 9 заседания и са образувани 104 възпитателни дела.

През 2023 г. са проведени 9 заседания на МКБППМН, образувани са 98 възпитателни дела и са наложени възпитателни мерки по ЗБППМН. Проведени са обучения на обществените възпитатели, организирани са 4 конкурса с участието на деца и ученици.

Към МКБППМН работят **13 обществени възпитатели** – психолози, педагози. Дейността им е обвързана с проблемни ученици в училищата на територията на община Перник.

Реализира се лятна програма за работа с деца – „Творци на изкуство и приказни вълшебства“ през 2021 г., „Лятно предизвикателство“ през 2022 г. Организират се разнообразни художествени, практически и туристически инициативи.

7. Други институции, които предоставят възможности за подкрепа за личностно развитие.

■ **Читалища.** В община Перник функционират 32 **читалища**. Дейността им предоставя възможности за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците със следните дейности:

- Уреждане и поддържане на библиотеки с книги за деца, читални, фото, фоно, видеотеки, филми, както и създаване и поддържане на електронни информационни мрежи;
- Развиване и подпомагане на любителското детско художествено творчество;

- Организиране на школи, кръжоци, курсове, клубове, кино и видео, празненства, концерти чествания, младежки дейности и детски занимания;

- Събиране и разпространяване на знания за родния край чрез презентация и включване на лектори в училищата;

- Създаване и съхраняване на музейни колекции и посещение от страна на детски групи с обучителен характер. Стимулиране интереса и любовта на младите хора към богатото фолклорно наследство на нашия край, осигуряване на приемственост. Привличане и участие на младите хора в краеведческата дейност.

- Предоставяне на компютърни и интернет услуги.

Организаторите на фолклорни събития насърчават участието на деца и младежи. Провеждат се отделни фолклорни събития, които са насочени изцяло към децата, като целта е да се насочи тяхното внимание върху съхраняването на фолклорното наследство. В сурвакарските групи - 19 на брой в община Перник, участват много деца.

■ **Общински младежки дом – център Перник и кв. Мошино – кв. Изток** осигуряват **участие в дейността на следните формации:**

- Фолклорен ансамбъл „Граово”
- Детска школа по пиано
- Хип-хоп и брейк формация “Dance Squad”
- Школа за класически балет
- Илюзионно студио „Икар”
- ДЮФА „Чудно оро”
- Танцова школа „Хоро”
- Танцова формация „Приятели чрез танца”
- Клубове по спортни и състезателни танци „Надежда”
- Клубове по аеробика, йога клуб

■ **Художествена галерия – Перник** е общински културен институт със статут на музей, съхраняващ движимо културно наследство, който припознава като своя мисия и приобщаването на младите хора и възпитанието им в любов към изобразителното изкуство.

Художествената галерия провежда и младежки и детски образователни програми в рамките на учебната година и летни изяви през ваканционния период.

От 2014 г. ХГ инициира формирането на школа за работа с деца на възраст от 5 до 19 г., наречена „Ателието“. Два пъти седмично в залата на галерията се провеждат практически занимания. През годината се правят изложби – срочни, годишни и съвместно с други институции.

■ **Регионален исторически музей – Перник** традиционно поддържа комуникация с образователните институции за популяризиране на историческото минало и като специално организирани събития по повод регионални/национални годишнини и изяви. Съществен момент в дейността на музея е краеведческата му дейност и проучвания и популяризирането им сред подрастващите. Мобилни изложби, срещи в музея, презентации са част от инициативите, които се осъществяват съвместно с образователни институции и в които се включват деца и ученици от различни възрастови групи.

От 2022 г. образователните програми са актуализирани с нови теми. Освен традиционните „Ваканция в музея – пролет“ и „Ваканция в музея – лято“, на децата и учениците е предоставено и комплексно лятно занимание „Археологическо лято“.

Данните, изложени в отчета на РИМ за 2022 г. показват, че по образователни програми са проведени 202 занятия, в които са обхванати 1 980 деца и ученици. РИМ Перник осъществява последователна дейност за изграждане на активно отношение към историята и историческото наследство чрез възможността децата и учениците да придобият знания и опит в различна среда, в диалог с артефакти, чрез личен опит за опазване на историческото наследство и практики. Образователни програми на РИМ Перник:

- „Музеят – другото училище“
- „Нашите уроци“
- „Ваканция в музея“
- „Семейна събота“
- „Музейна работилница“
- „Музеят като арт-пространство“

■ Регионална библиотека „Светослав Минков“ Перник

Според статистиката на направените посещения през 2022 г., в Регионална библиотека от новозаписаните и пререгистрирани читатели 614 са ученици, от тях 443 са на възраст до 14 години. Организираните и представени от библиотеката събития са посетени от 1 934 читатели, от тях 854 деца до 14 год. възраст.

За децата през 2022 г. са организирани множество инициативи, сред тях „Лятна читалня на открито“, Национален маратон на четенето, Национална библиотечна седмица и др.

■ Общински комплекс Дворец на културата

През 2022 г. Духовият оркестър е изнесъл образователни концерти в три училища и една детска градина. Народният оркестър е посетил две детски градини и едно училище. Вокалното студио към АНТП „Граовска младост“ обучава изпълнители от 8 до 17 год. възраст, а в Обединената школа по изкуствата са включени около 90 ученици – от които 80 - в музикалните класове и 10 - в класа по изобразително изкуство.

8. Материално-техническа база, образователна среда и обезпеченост с ресурси за личностно развитие.

Сградният фонд на общинските детски градини и училища е публична общинска собственост. Материално-техническата база като цяло е в добро състояние. За поддръжка всяка година се осигуряват средства от делегираните бюджети и общинския бюджет. Община Перник реализира проекти с цел прилагане мерки за енергийна ефективност и подобряване на образователната среда. Директорите на образователните институции също участват и реализират национални програми и проекти с цел подобряване на материално-техническата база.

В детските градини и училищата в община Перник е създадена добра образователна среда за обучение и подкрепа за личностно развитие:

- добра материална база и учебна среда;
- осигурени познавателни книжки, учебници и помагала;

- осигурена учебна документация;
- създадени условия за целодневна организация на учебния ден;
- осигурен транспорт за средищните училища;
- столово хранене;
- медицински грижи – осигурени медицински специалисти.

Във всички училища има един или повече компютърни кабинети, ползва се безжичен интернет. Поддържането и обновяването на МТБ на образователните институции е приоритет и постоянна задача на общинската образователна политика.

Фундаментален фактор за личностното развитие на децата и учениците е екипната работа на учителите в училищните организации, уменията им да оценяват различните възможности и потребности на учениците, способностите им да оказват съдействие на децата с изяви дарби, със СОП, в риск и т.н., както и личното професионално развитие и квалификация на учителите за работа с различните групи деца и ученици.

IV. Състояние и предизвикателства пред общата и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

Законът за предучилищното и училищното образование прави разграничение на видовете подкрепа за личностно развитие на обща и допълнителна, изхождайки от философията на приобщаващото образование, че всяко дете, във всеки един момент от своя живот, може да има нужда от подкрепа.

Съгласно чл. 176 от ЗПУО подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици в съответствие с индивидуалните им потребности и цели да осигури за децата и учениците подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им. Изхождайки от философията на приобщаващото образование и разграничение на видовете подкрепа за личностно развитие на обща и допълнителна, ЗПУО предвижда те да се осигуряват там, където е детето – детската градина, училището или центъра за личностно развитие и по здравословни причини - в домашни или болнични условия.

1. Описание на наличните форми на обща подкрепа за личностно развитие съгласно чл. 178, ал. 1 от ЗПУО

1.1. Екипна работа съгл. чл. 178, ал. 1, т. 1 от ЗПУО

Екипната работа между учителите и другите педагогически специалисти включва обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с едни и същи деца и ученици с цел повишаване ефективността на педагогическите подходи. Педагогическите специалисти, работещи в общинските детски градини, училища и обслужващи звена познават и използват в своята пряка работа различните видове обща подкрепа за личностно развитие по смисъла на чл. 178, ал. 1 от ЗПУО. Обсъждат дейностите, обменят информация и добри педагогически практики с цел подкрепа на всички учители за подобряване на работата им с децата в групата или с учениците в класа. Провеждат се регулярни срещи, когато са за целите на превенцията или при възникнал проблем, между класни ръководители, учители, педагогически съветник, психолог за търсене на най-доброто решение в полза на ученика.

1.2. Допълнително обучение по учебни предмети- чл. 178, ал. 1, т. 2 от ЗПУО

За преодоляване на обучителни затруднения и дефицити в усвояване на учебния материал се осъществява допълнително обучение; допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове, както и работа през лятната ваканция при необходимост.

За учебната 2021/2022 и 2022/2023 г. са реализирани дейности, свързани с предоставяне на **допълнително обучение** за ученици със системни пропуски – при срочна оценка слаб; допълнително обучение за преодоляване на обучителни затруднения; допълнително обучение при непокриване на минималните образователни изисквания при провеждане на НВО; консултиране при индикации за пропуски при усвояване на учебното съдържание или изоставане. Консултациите дават възможност за акцент върху индивидуалната работа с учениците, преодоляване на обучителните затруднения и успешно завършване на клас.

1.3. Допълнителни модули за деца, които не владеят български език – за учебните 2021/2022 и 2022/2023 г. в три училища в община Перник е проведено обучение за ученици, чийто език не е майчин и за ученици, живели и обучавали се в чужбина в рамките на 60 часа годишно.

1.4. Допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове - чл. 178, ал. 1, т. 4 от ЗПУО

Допълнителни консултации по учебни предмети се провеждат извън редовните учебни часове веднъж седмично по утвърден от директора график във всички училища на територията на община Перник.

1.5. Кариерно ориентиране на учениците – чл. 178, ал. 1, т. 6 от ЗПУО

Предвид необходимостта от адекватна информираност за правилен избор, кариерно ориентиране на учениците се извършва в училищата от община Перник на ниво училище – в час на класа – от класните ръководители, психолозите, педагогическите съветници и от кариерните консултанти на ЦПЛР-ОДК Перник.

За кариерното ориентиране на учениците от първи до шести клас класните ръководители провеждат разговори и тематични часове в рамките на час на класа, осъществяват се срещи с родители или представители на различни професии.

Утвърдена практика е в края на учебната година средните училища, профилираните и професионалните гимназии да посещават основните училища, за да предоставят информация за предлаганите специалности и възможности.

Дейностите по кариерно ориентиране и консултиране на територията на област Перник, и респективно на община Перник, се извършват от **кариерните консултанти** от ЦПЛР-ОДК Перник. Освен работа по **Програма за кариерно ориентиране на ниво училище**, разработена от МОН, кариерните консултанти прилагат и **групова форма на работа, както и индивидуално консултиране**, базирано на богат инструментариум от информационни и методически материали.

Основна целева група за консултиране са учениците в VI-VII и XI-XII клас с оглед оказване на подкрепа при прехода от една към друга степен на образование и от образование към пазара на труда (заетост). Целта е учениците да могат да направят информиран избор за възможностите, които им предоставя образователната система, както и за реалното търсене на професии и специалности на пазара на труда.

През учебната 2021/2022 година 1 462 ученици от 31 училища в област Перник са консултирани за кариерното си ориентиране. През учебната 2022/2023 дейностите по кариерно ориентиране и консултиране са осъществени в 36 училища.

Две инициативи на екипа за кариерно консултиране придобиха традиционен характер за община Перник, отразявайки и пълния обхват на целевата група, с която кариерните консултанти осъществяват основната си задача – учениците от 6-7 клас и 11-12 клас – подкрепа при прехода от една към друга степен на образование и от образование към заетост.

Информационният форум „А сега накъде...къде да уча?”- **Панорама на средните училища в област Перник** е предназначен за учениците от VII клас (информационно-разяснителна кампания за седмокласници). На форума се представят възможностите на образователната система в област Перник, професиите и профилите, които могат да избират учениците след завършване на основното си образование.

Форумът „Висше образование – да успееш в България” е информационна кампания, насочена към учениците от **XI и XII клас** и техните родители за подпомагане избора на специалност и висше учебно заведение за реализация в България и проучване на образователния пазар. В изданието на форума в ЦПЛР-ОДК Перник през 2022 г. участват представители на 15 висши учебни заведения в България и един езиков център, а през 2023 г. на форума присъстват 22 висши училища и Дирекция Бюро по труда. Те презентират своите специалности и консултират учениците по въпроси, свързани с приема в съответното учебно заведение, както и актуални програми и мерки за заетост и обучение.

Освен ежегодни традиционни дейности за повишаване на информираността за възможностите за образование, тези инициативи дават възможност ЦПЛР-ОДК да бъде и място за споделяне на ценен ученически опит и за усъвършенстване на комуникативните, практическите и презентационни умения на учениците.

Кариерните консултанти работят и по проект „Подкрепа за успех“ Дейност 6: *„Осъществяване на обща подкрепа чрез кариерно ориентиране с цел подготовка за преход към следваща степен, за мотивация за продължаване на образованието,*

за участие на пазара на труда, кариерно ориентиране за учениците от прогимназиалния етап на образование (от V до VII клас) посредством центрове за подкрепа за личностно развитие, включително и по обучителната система STEM, когато е приложимо и др.“ – **350 ученици от 5, 6 и 7 клас от училищата на територията на област Перник**, включени в проекта, преминават през групова и индивидуална работа по кариерно ориентиране през учебната 2021/2022 г.

През 2021/2022 г. екипът от кариерни консултанти реализира нова инициатива. Осъществени са срещи на ученици от 10 училища с утвърдени професионалисти от различни области. През същата година започва и проектът „С грижа за животните“-интерактивно запознаване с професии, свързани с животните, предназначен за ученици от 3 до 12 клас. През 2022/2023 г. в проекта се включват 21 училища от област Перник. Проектът „Парад на професиите“ е реализиран в 10 училища от област Перник.

Дейността на кариерните консултанти увеличава шансовете ученици и кандидат-студенти да направят осъзнат, мотивиран и информиран избор на кариера и да постигнат удовлетворение в бъдещата си реализация.

1.6. Занимания по интереси – чл. 178, ал. 1, т. 7 от ЗПУО

Във всички детски градини са организирани дейности по интереси на основание Наредба №5/03.06.2016 г. за предучилищното образование – формирани са групи за народни танци, модерни танци, латино танци, английски език, спорт.

В училищата организирането на заниманията по интереси е насочено към развитие потенциала на всеки ученик и е съобразно възможностите на училището в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, здравното и гражданско образование.

Заниманията по интереси се организират в приоритетни тематични направления и могат да бъдат провеждани в различни педагогически форми – клуб, състав, ансамбъл, отбор, група и др.

За учебната 2021/2022 година в занимания по интереси са включени 34 % от учениците в община Перник, а през учебната 2022/2023 г. - 33.46%. И ако новосформирани през 2021 г. са 34 групи за занимания по интереси, то през 2022 г.

броят им е 61. Остава традиционно висок броят на учениците, включени в занимания по интереси по математика – над 700.

Приоритетно се сформират групи в тематичните направления „Математика“, „Изкуства и култура“ и „Технологии“.

Тематично направление	Учебна 2021/2022 година		Учебна 2022/2023 година	
	Брой групи	Брой ученици	Брой групи	Брой ученици
Дигитална креативност	22	308	13	174
Природни науки	12	148	19	248
Математика	57	814	50	708
Технологии	44	612	46	636
Изкуства и култура	39	498	51	658
Гражданско образование	20	295	22	341
Екологично образование и здравословен начин на живот	8	100	7	111
Спорт	15	194	13	159
Всичко	217	2 969	221	3 035

1.7. Библиотечно-информационно обслужване-чл. 178, ал. 1, т. 7 от ЗПУО

В подкрепа на образователния процес и за стимулиране интереса към книгата в част от общинските училища се поддържа и съхранява библиотечен фонд. В 14 училища – общински и държавни има библиотеки, като в едно от тях има и назначен библиотекар на щат. Библиотеката на Х ОУ «Алеко Константинов» разполага с 11 467 тома литература, а на XI ОУ „Елин Пелин“ с 15 000 тома, в по-голямата си част получени от дарения – в резултат от инициативата „Предай нататък“ – ученици даряват свои книги на училищната библиотека. В пет училища са оформени библиотечни «кътове за четене» в неформална среда, както и в кабинетите за поощряване на четивната култура. През 2021 г. със средства по Националната програма „Осигуряване на съвременна образователна среда“, модул „Библиотеките като образователна среда“ целодневно достъпна библиотека е изградена и в VII ОУ „Г. С. Раковски“, в училището в с. Рударци и в XI ОУ „Елин

Пелин“. Приложима практика са съвместните инициативи, провеждани в читалищни библиотеки и РБ „Светослав Минков“ Перник.

Достъпът до информационните и комуникационните технологии (ИКТ) за съвременните деца е неразделна и все по-важна част от достъпа до образование. Електронизацията на учебния процес е ключов елемент на модерното училище, а навлизането на иновации, базирани на ИКТ, в системата на образованието оптимизира процеса на обучение и повишава неговата ефективност.

По Националната програма „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование“ (НП ИКТ) са реализирани дейности по осигуряване на модерни средства за достъп до образователни ресурси и обучение в системата на училищното образование.

1.8. Грижа за здравето - чл. 178, ал. 1, т. 9 от ЗПУО

Здравното обслужване за децата и учениците от общинските детски градини и училища се осъществява от 56 медицински специалисти, назначени от Община Перник. Разкрити са здравни кабинети във всяка от детските градини, както и в прилежащи филиали, здравни кабинети функционират в общообразователните училища и професионалните гимназии, както следва:

	Брой здравни кабинети		Брой медицински специалисти	
	Учебна 2021/2022	Учебна 2022/2023	Учебна 2021/2022	Учебна 2022/2023
Детски градини и филиали (вкл. градинска и яслена група)	28	28	38	38
Училища	19	19	18	18
Всичко	47	47	56	56

Източник: Общинска администрация, отдел ЗССЖП

Здравните кабинети са подсигурени с медикаменти и превързочни материали, необходими за медицинско обслужване на спешните състояния при децата и учениците, съгласно Наредба № 3 на Министерството на здравеопазването за здравните кабинети в детските заведения и училищата (ДВ бр. 38/27.04.2000 г., изм. ДВ 83/10.10.2000 г.). В сгради, в които се намират две образователни институции, функционира един здравен кабинет.

За осигуряване на достъп до здравно обслужване в училищата в селата на основание Заповед №1904/19.10.2021 г. на кмета на община Перник медицинските сестри, обслужващи филиалите на детските градини, разположени в сградите на училищата в с. Дивотино, с. Рударци, с. Кладница и с. Ярджиловци имат задължението да оказват медицинско обслужване и на учениците от съответните училища в рамките на фиксираното работно време.

Училище	Здравен кабинет
ОУ "Св. Иван Рилски"	1
ПМГ "Хр. Смирненски"	
VI СУ "Св. Св. Кирил и Методий"	1
VII ОУ "Г. С. Раковски"	1
VIII ОУ „Кракра Пернишки“	1
XI ОУ "Елин Пелин"	1
XII ОУ "Васил Левски"	1
XIII ОУ "Св.Св. Кирил и Методий"	1
XVI ОУ "Св. Св. Кирил и Методий"	1
Спортно училище „Олимпиец“	1
X ОУ „Алеко Константинов“	
СУ „Темелко Ненков“	1
ОУ "Св. Константин Кирил-Философ"	1
ПГТЕ „Христо Ботев“	1
ПГОТ „Св. Иван Рилски“	
V СУ "П. Р. Славейков"	1
ПГИ	
ТПГ "Мария Кюри"	1
ГПЧЕ "Симеон Радев"	1
ПГТС "Арх. Миланов"	1
СУРИЧЕ "Д-р Петър Берон"	1
ЦСОП	1
ОУ „Христо Ботев“ гр. Батановци	1
ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ с. Драгичево	1

Към 01.01.2023 г. в детско и училищно здравеопазване поради липса на медицински специалисти от общо 56 мед. сестри, 48 са с придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Важна част от дейността на училищните екипи е и превантивната дейност. Здравното образование е неотменна част от разработваните в училищата програми за здравно образование, които се реализират в час на класа, както и в часовете по Биология и здравно образование.

Образователните институции, които работят по НП „Без свободен час“, модул „Без свободен час в училище“ залагат в училищните програми теми, свързани със здравното образование.

Положителна практика на образователните институции е и провеждането на лекции и беседи с експерти от РЗИ по различни теми, свързани с формиране на здравна култура в подрастващите, както и срещи с представители на БМЧК.

1.9. Осигуряване на общежитие - чл. 178, ал. 1, т. 10 от ЗПУО

В община Перник функционира **Ученическо общежитие** като институция в системата на предучилищното и училищното образование. Предоставя се общежитие на ученици от 5 до 12 клас, записани в училища на територията на град Перник, с местоживеене в отдалечени селища и общини на територията на област Перник.

С Решение № 1331/20.07.2023 г. на Общински съвет Перник жилище, включено в общинския жилищен фонд на Община Перник се предоставя като общежитие на ученици и учители – чужденци на ГПЧЕ „Симеон Радев“ – Перник.

1.10. Поощряване с материални и морални награди - чл. 178, ал. 1, т. 11 от ЗПУО

Деца и учениците се поощряват с морални и с материални награди за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на училищната общност при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.

В детските градини има разработени правила за поощрения и награди за стимулиране личностното развитие на децата.

Поощрението с морални и материални награди е регламентирано в Правилниците за дейността на училищата.

Прилагат се правила и система за морално и материално поощрение – за лични постижения, патронни празници, за активно участие в училищния живот, за отличен успех и високи резултати, за творчески изяви, за класиране на призови места на олимпиади, конкурси, състезания, за прояви на гражданска доблест и добротворство.

Всяка институция определя вида, наименованието и начина на връчване на отличията. В XI ОУ „Елин Пелин“ специална награда „Ян Бибиян“ се връчва за постижения на ученик в 4 клас и награда „Елин Пелин“ – за най-успешния седмокласник; Спортно училище „Олимпиец“ ежегодно излъчва „Спортист на годината“; X ОУ „А. Константинов“ в края на всяка учебна година връчва награда „Алековец“ за високи постижения и утвърждаване името на училището; ОУ „Св. Кирил и Методий“ с. Драгичево награждава с часовник отличените седмокласници и др.

1.11. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения и логопедична работа - чл. 178, ал. 1, т. 13 от ЗПУО

Ранното оценяване на потребностите от подкрепа се извършва в процеса на предучилищното образование - между 3 г. и 3 г. 6 м. - от педагогическите специалисти в детската градина чрез скрининг тест, индивидуално за всяко дете, след писмено съгласие на родителя за начина на провеждането му.

С оглед на това е необходимо да бъдат квалифицирани повече педагогически специалисти, които да имат компетентностите да извършват ранна диагностика на децата за риск от обучителни затруднения, както и за провеждане на скрининг тест.

1.12. Логопедична работа - чл. 178, ал. 1, т. 14 от ЗПУО

През учебните 2021/2022 и 2022/2023 г. по проект „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“, финансиран от ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ и проект „Подкрепа за приобщаващо образование“ в детските градини и училищата, работещи по проекта, са назначени логопеди, ресурсни учители, помощници на учителя, психолози, помощник-възпитатели.

Логопедичната подкрепа е свързана с превантивна, диагностична, корекционна, терапевтична и консултативна работа както с нуждаещите се ученици, така и с ученици, които са на допълнителна подкрепа.

Логопедите работят съвместно с учителите, в чиито класове се обучават децата с логопедични нарушения, и с родителите.

През 2021/2022 учебна година логопедична подкрепа се осъществява в 6 детски градини и 8 училища, а през учебната 2022/2023 г. – в 11 училища и 9 детски градини.

2. Описание на наличните форми на допълнителна подкрепа – въз основа на оценка на индивидуалните потребности, извършена от ЕПЛР.

Допълнителна подкрепа за личностно развитие в община Перник се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности, на деца в риск, с хронични заболявания, с изявени дарби.

Екипите за подкрепа на личностно развитие в образователните институции правят оценка на образователните потребности на децата и учениците в началото на всяка учебна година. За всяко дете се изготвя план за подкрепа с определени цели, задачи, вид и форма на обучение, залагат се конкретните дейности и очаквани резултати. Определят се часовете за ресурсно подпомагане на децата и учениците със специални образователни потребности и в края на първи срок и края на учебната година се проследява динамиката в развитието.

За учебната 2021/2022 година в образователните институции в Община Перник е предоставена допълнителна подкрепа на 112 деца в детските градини и на 374 ученици от училищата въз основа на определени със заповед на директора екипи за подкрепа.

За учебната 2022/2023 година в образователните институции в Община Перник е предоставена допълнителна подкрепа на 137 деца в детските градини и на 435 ученици от училищата въз основа на определени със заповед на директора екипи за подкрепа.

В образователните институции, където няма назначени ресурсни учители, психолози и логопеди, допълнителната подкрепа се осъществява от Регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование в област Перник.

2.1. Осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти.

Достъпна архитектурна среда е изградена в 5 детски градини - ДГ №3 „Пролетен цвят“, ДГ №5 „Вела Пеева“, ДГ „В. Терешкова“, гр. Батановци и ДГ №8

„Изворче“, ДГ №9 „Калина Малина“- филиал Проучване и в 13 училища. С асансьор разполагат ОУ „Св. Иван Рилски“ и ПМГ „Хр. Смирненски“, предстои изграждане и в ПГТС „Арх. Йордан Миланов“. Рампи и подходи са изградени в единадесет училища. Адаптирани санитарни възли са изградени на всички етажи в две училища, а на първи етаж - в 4 училища.

Обща и специализирана подкрепяща среда – ресурсни кабинети, има в 26 училища, логопедични кабинети – в 6, с кабинет на психолог разполагат 10 училища, 24 са други специализирани зали и кабинети в сградите на образователните институции; осигурени са технически средства, дидактически материали.

Подкрепяща среда за работа със деца със специални образователни потребности е налична във всички детски градини – технически материали, дидактически средства и пособия, техническо обезпечаване. В 14 детски градини има изградени 16 ресурсни кабинета, кабинет на психолога в 2, логопедични кабинети в 4. В ДГ №11 „Знаме на мира“ функционира и Консултативен кабинет за родители, а по проект „Подкрепа за приобщаване“ е изграден и Кабинет за сензорна интеграция.

Важен елемент в разбирането за подкрепяща среда е и изграждането на **сътрудничество между всички заинтересовани и участващи страни** – семейство, специалисти, учители, ученици. Отношенията на толерантност, съпричастност и разбиране са ключови в създаването на позитивна атмосфера и климат на сътрудничество.

V. Обобщение и изводи от анализа

В община Перник има изградена и добре функционираща система за предучилищно и училищно образование, която обезпечава общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие и се осигурява там, където са детето и ученикът - в детските градини, в училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие, културните институти, специализираните звена, съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

Потребността от предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на територията на община Перник се покрива от дейностите, заложи в социалните услуги.

Община Перник прилага цялостни политики за обезпечаване на дейностите за подкрепа на личностно развитие и чрез финансиране на общински образователни и младежки програми, програми за спорт, превенции, здраве и социални дейности.

Община Перник прилага активни политики за реализиране на проекти, финансирани със средства по различните оперативни програми на Структурните фондове на ЕС, както и чрез други фондове и програми, осигурява допълнителен финансов ресурс и дългосрочно положително въздействие върху местната общност.

Подкрепата извежда на преден план сътрудничеството и загрижеността между **всички участници** в процеса на приобщаващото образование, за да бъдат образователните институции територия с позитивен климат, среда на взаимно доверие и емоционално благополучие за изява на всяка индивидуалност.

Съгласно нормативната уредба в институциите от системата на предучилищното и училищното образование е осигурена подкрепа за личностното развитие на децата и учениците. Предприети са действия както по идентифицирането на деца и ученици с обучителни трудности, със СОП, с рисково поведение, живеещи в рискова среда и т. н., така и на даровити деца и ученици.

Системата разполага с необходимия ресурс – човешки, времеви, технически, за да се осигури безопасна и здравословна среда.

Осъществява се взаимодействие между образователните и други партньорски организации за осигуряване на подкрепа и развиване на способностите на децата и учениците, в зависимост от техните потребности. За по-ефективно осъществяване осъществяване процеса на подкрепа и преодоляване на частични дефицити, могат да бъдат дадени следните систематизирани **предложения за мерки, проекти и дейности, които да бъдат включени в Стратегията за подкрепа за личностно развитие за периода 2024-2026 година.**

■ **Квалификационна дейност.**

Реализиране на обучителни **семинари** за повишаване потенциала на учителите – начални, учители по предмети, учители ЦОУД - за идентифициране на потребностите от обща и допълнителна подкрепа на деца и ученици, на деца и ученици със специални образователни потребности и за прилагане на скрининг-тест за 3 и 5-годишни деца.

Планиране на **квалификационни курсове** и търсене на възможности за подобряване на компетентностите и при общуване с родители. Организиране на тематични обучения от РЦПППО област Перник

■ **Ресурсно осигуряване**

Осигуряване на психолог, логопед, педагогически съветник за всяко училище с цел превенция, а не интервенция на проблеми.

Осигуряване на логопед/психолог/помощник на учителя в детските градини за осигуряване на подкрепа на повече деца.

Провеждане на **информационни кампании** за популяризиране на дейностите и услугите за подкрепа за личностното развитие и предлаганите социални услуги.

■ **Методическа подкрепа**

Проект за методическа обезпеченост на ЕПЛР за диагностика на учениците. Методика за работа с родители на деца с установени обучителни трудности. Разработване на специализиран софтуер за подпомагане работата на екипите за личностна подкрепа.

Създаване на електронна платформа за споделяне на иновативен опит и обмен на ресурси.

Разработване и реализиране на програма за обучение на училищни психолози за осигуряване кадрова обезпеченост в училищата в малките населени места с възможност за работа на почасов принцип.

■ **Финансова осигуреност**

Целеви проекти за финансиране изграждането на достъпна архитектурна среда. Изграждане на сензорни стаи в образователните институции.

Адаптиране и/или ремонт на детските площадки и съоръжения за игра на деца с увреждания.

■ **Нормативна подкрепа**

Създаване на **Програми по общини за изява на децата и учениците**, разширяване обхвата на заниманията по интереси и представяне творчеството на учениците на областно ниво за насърчаване заложите на децата и учениците.

■ **Логистична подкрепа**

Организиране на **форуми за споделяне на опит и добри практики на училищно, общинско и областно ниво.**

Реализиране участие на ученици със СОП в общински и национални проекти по приобщаващо образование.

Въвеждане на програми за обучение на родителите на деца със СОП. Разработване на методика за работа с родители на деца с установени обучителни трудности.

Консултиране на родителите и препоръки и насоки за работа в домашни условия през лятната ваканция.

Организиране на **дискусионен Форум с ученици и родители** за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.

Организиране на **срещи/форуми за обмяна на опит и добри практики.**

Прилагане на система за поощрения и награждаване на децата и учениците на училищно, общинско и областно ниво

Участие на деца и ученици със СОП в общински и национални програми по приобщаващо образование

Популяризиране на дейности за стимулиране на **доброволчеството** сред учениците и инициране на **наставничество** между тях.